

*Азовська Н. В., Бережна В. В.**

**ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ
НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ ІГРОВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ**

У статті подана характеристика порушень у формуванні лексики в дітей із ЗНМ, окреслені напрями корекційної роботи з їх подолання, наведені приклади дидактичних ігор на формування в молодших школярів лексичної компетентності.

Державною національною програмою «Освіта (Україна XXI століття)» передбачено нероздільність навчання та виховання, формування всебічно розвиненої особистості. Введені в дію Державний стандарт початкової загальної освіти (з 1 вересня 2012 року) [1] та Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (з 1 вересня 2014 року) [2] визначають мінімальний обсяг знань, умінь і навичок, принципи проектування змісту навчання стосовно загальноосвітніх та корекційно-компесаторних галузей навчання.

Закон України «Про освіту», державні стандарти початкової загальної освіти наголошують на обов'язковій логопедичній допомозі дітям із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ) відповідно до існуючих нормативних документів, оскільки однією з основних умов успішного навчання в школі є розвиток граматично правильного мовлення, що неможливо без збагачення словникового запасу, а також розвитку логічного мислення, уваги, пам'яті.

Питання порушення формування лексики у дітей із загальним недорозвитком мовлення були предметом дослідження багатьох учених і практиків (Н.С.Жукова, Є.Ф.Соботович, Т.Б.Філічева, Р.І.Ладаєва, Л.М.Єфименкова, Г.Г.Мисаренко, В.Ф.Пугакова, Г.В.Чиркіна та ін.) [3–6].

Лексична система є найрухливішою, наймобільнішою складовою частиною мови. Порушення формування лексики у дітей із ЗНМ проявляється в обмеженості словникового запасу, різкому розходженні обсягу активного й пасивного словника, нетечному використанні слів.

Завданнями корекційної роботи з такими дітьми є, зокрема, визначення співвідношення розвитку експресивного та імпресивного мовлення дитини, виявлення компенсаторної ролі збережених ланцюгів мовленнєвої здатності, зіставлення рівня розвитку мовних засобів з актуальним їх використанням в мовленнєвому спілкуванні; створення при проведенні логопедичних занять умов для розвитку всіх сторін лексичної системи та забезпечення переходу від накопичених уявлень і пасивного

* © Азовська Н. В., Бережна В. В.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

мовленнєвого запасу до активного використання в доступній формі – через гру.

Метою статті є висвітлення використання дидактичних ігор для формування лексичної компетентності дітей із ЗНМ.

За останні роки кількість дітей із різною за ступенем тяжкості мовленнєвою патологією збільшується. За даними обстежень учнів початкової школи, до 40% складають учні, яким поставлений діагноз «загальний недорозвиток мовлення». Для дітей із ЗНМ характерний системний недорозвиток всіх компонентів мовлення (фонетичних та фонематичних процесів, лексики, граматичної будови, зв'язного мовлення). При цьому особливо складним і стійким є порушення лексичної і граматичної будови мови. Словами дитина позначає лише те, що доступне її розумінню. У зв'язку з цим у словнику дитини раніше з'являються слова конкретного значення, пізніше – слова узагальнювального характеру. Однією з виражених особливостей мовлення дітей із ЗНМ є більш значне, ніж у нормі, розходження в обсязі пасивного й активного словників. Діти розуміють значення багатьох слів, обсяг їхнього пасивного словника близький до норми. Однак використання слів в експресивному мовленні, актуалізація словника викликають великі труднощі. Бідність словника проявляється і в тому, що діти не знають значення багатьох слів:

- назв диких тварин, пташок (леопард, кабан, кенгуру, шишкар),
- інструментів, професій (маляр, зварювальник, регулювальник);
- частин предмета (фара, кузов, лікоть, вії, ніздрі);
- квітів тощо.

Особливо різниця між дітьми з нормальним і порушеним мовленнєвим розвитком спостерігається під час актуалізації предикативного словника (дієслів, прикметників). У дітей виникають труднощі в називанні багатьох прикметників, які використовують у мовленні їхні ровесники з нормальним розвитком мовлення (вузький, кислий, пухнастий, гладкий та ін.)

У дієслівному словнику переважають слова, що позначають дії, які дитина щодня виконує або спостерігає.

Значно складніше засвоюються слова узагальнювального значення: слова, які позначають стан, оцінку, якість, ознаку та інші. Порушення формування лексики в цих дітей виявляється як у незнанні багатьох слів, так і в утрудненні пошуку потрібного слова.

Також характерною особливістю словника є неточність використання слів. В одних випадках діти використовують слова в надмірно широкому значенні, в інших проявляється дуже вузьке розуміння значення слова.

Розуміння і використання слова носить ще ситуативний характер. Дуже розповсюджена в цих дітей заміна слів, які належать до одного семантичного поля. Серед заміन іменників

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

переважають заміни слів, які входять в одне родове поняття (*лось – олень, тигр – лев, ластівка – чайка, оса – бджола, лимон – апельсин, весна – осінь і т.д.*)

Заміни прикметників свідчать про те, що діти не виділяють суттєвих ознак, не диференціюють якість предметів. Розповсюдженими є, наприклад, такі заміни: *високий – довгий; низький – малий; вузький – тонкий; пухнастий – м'який.*

Заміни прикметників здійснюються через недиференційованість ознак величини, висоти, ширини, товщини.

У замінах дієслів звертає на себе увагу невміння дітей диференціювати окремі дії, що в деяких випадках призводить до використання дієслів більш загального недиференційованого значення (*повзе – їде, вишиває – шиє* тощо).

Також спостерігаються заміни слів на основі інших семантичних ознак:

– заміна слів на основі схожого функціонального призначення: *миска – тарілка, кружка – стакан;*

– заміни слів, що позначають предмети, схожі ззовні: *майка – сорочка, фонтан – душ;*

– заміни слів, що позначають частину і ціле: *паровоз – поїзд, підвіконня – вікно;*

– заміни слів, що позначають предмети, об'єднані схожою ситуацією: *вішалка – пальто, ковзанка – лід;*

– заміна узагальнювальних понять словами конкретного значення: *взуття – черевики, квіти – ромашки;*

Процес пошуку слова здійснюється не тільки на основі семантичних ознак, але і на основі звукового образу слова.

Характерною для дітей із ЗНМ є варіативність лексичних змін, що свідчить про більшу збереженість слухового контролю, ніж кінестетичних образів слів. На основі слухових образів слів дитина намагається відтворити правильний варіант звучання слова. У дітей з нормальним мовленнєвим розвитком процес пошуку слова відбувається дуже швидко, автоматизовано. У дітей із ЗНМ, на відміну від норми, цей процес відбувається дуже повільно, недостатньо автоматизовано. При реалізації цього процесу відволікаючий вплив здійснюють асоціації різного характеру (сміслові, звукові).

Також спостерігаються помилки під час добору антонімів і синонімів до переважної більшості слів. Замість антонімів діти підбирають:

– слова тієї ж частини мови, семантично близькі запропонованому (*день – вечір, швидко – тихо*);

– слова семантично близькі, але іншої частини мови (*горе – весело, високо – низький*);

– слова-стимули з частою НЕ (*сумний – не сумний, брати – не брати*);

– слова ситуативно близькі (*говорити – співати, сміятися – сміється*);

– форми слова-стимула (*говорити – говорить*);

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

- слова, пов'язані синтагматичними зв'язками зі словами-стимулами (*піднімати – вище*);
- синоніми (*брати – забирати*).

У завданнях на добір синонімів у дітей із мовленнєвою патологією виявляється ті ж самі труднощі, що й у доборі антонімів: обмеженість словникового запасу, труднощі актуалізації словника, невміння виділяти суттєві семантичні ознаки в структурі значення слова, здійснювати порівняння значення слів на основі єдиної семантичної ознаки.

Розвиток мовлення учнів-логопатів неможливий без опанування ними мовленнєвих засобів, серед яких чільне місце посідає лексика. Засвоєння лексики дітьми – не лише засіб формування активного словника, а ще й шлях до формування граматично правильного мовлення, а саме опанування системи та норм рідного мовлення. У ході корекційних занять діти накопичують досвід розпізнавання і виділення морфологічних частин слова, розширюють запас однокореневих слів, збільшують лексичний запас, який забезпечує розкриття мовних характеристик слова (добір синонімів та антонімів, розуміння багатозначності слів).

На корекційних заняттях логопед велику увагу має приділяти мовленнєвій діяльності молодших школярів. Спеціально організоване навчання з розвитку та збагачення лексики краще проводити в доступній формі через гру. Ігри полегшують запам'ятовування слів, удосконалюють вимову. Зацікавленість дітей, яка виникає в ігрових ситуаціях, сприяє збагаченню мовлення, підвищенню уваги до її звукового боку, закріпленню навичок правильної вимови. Хочемо запропонувати ігри, які використовуємо на логопедичних заняттях для збагачення та активізації словника школярів.

1. Дидактична гра «Хто більше назве слів?»

Діти називають, які вони знають овочі, фрукти, меблі, предмети харчування, іграшки, квіти. Гра сприяє усвідомленню співвідношення родових та видових понять.

2. Дидактична гра «Хто більше назве дій?»

– Що робить кішка? Полює, спить, мурчить, нявчить.

– Що робить собака? Бігає, гавкає, стереже господарство.

Під час проведення гри доцільно використовувати відповідні малюнки.

3. Дидактична гра «Який, яка, які?»

Мета: вчити характеризувати предмети, явища, істоти за характерними ознаками (добір прикметників до іменників).

Хліб? (*який?*) білий і чорний, черствий і свіжий.

Квіти (*які*) – лугові, лісові, садові, польові, кімнатні.

Дерева (*які*) – фруктові, дикорослі.

Щітка (*яка*) – зубна, для одягу, для взуття.

Одяг (*який*) – святковий, робочий, літній, зимовий, спортивний.

4. Дидактична гра «Скажи одним словом» (на усвідомлення

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

співвідношення родових та видових понять, розвиток навичок узагальнення).

- Огірок, помідор, капуста – *овочі*.
- Вишня, слива, абрикоса – *фрукти*.
- Кішка, собака, коза – *свійські тварини*.

5. Дидактична гра «Скажи, як?» (добір прикметників до дієслів)

– Дівчина читає (як?) *повільно*. Діти граються (як?) *дружно*.

– Дівчата співають (як?) *голосно*.

6. Дидактична гра «Хто що робить?»

Мета: розвивати чутливість до образного слова, стимулювати вживання образних виразів.

Сонце прокинулось, заснуло. Море грає, хвилюється.

Дерева розмовляють, шелестять. Вітерець подув, пробіг.

Квітка розквітла, розпустилася, умилася росою.

Сніжинка падає, кружляє.

7. Дидактична гра «Склади слово».

Мета: збагачувати словник складними словами зі з'єднувальними голосними о, е; розвиток навичок словотворення.

Сніг падає – снігопад. Лід іде – льодохід.

Молоко возить – молоковоз. Босі ноги – босоногий.

Кучий хвіст – кучохвостий. Довгі вуха – довговухий.

Серед різноманітних видів вправ під час вивчення лексики важливе місце посідають вправи з антонімами, мета яких – збагатити словниковий запас учнів, виробити в них уміння яскраво й образно висловлювати свої думки. Крім того, виконуючи вправи з антонімами, учні користуються такими логічними операціями, як порівняння, зіставлення, протиставлення, які сприяють розвиткові розумових здібностей дітей.

Для того щоб навчити дітей розрізняти антоніми і правильно користуватися ними у своєму мовленні, потрібні спеціальні вправи, які, залежно від поставленої мети, можуть проводитися на окремих словах, словосполученнях, реченнях і зв'язних текстах.

Для розвитку антонімії пропонуємо ігри, які, поступово укладнюючись, допомагають розвивати логічні операції (аналіз, синтез, порівняння, виділення суттєвих ознак тощо) та усвідомлювати суть антонімії:

1. До заданих слів придумати протилежні за змістом слова. Пропонується наступний мовний матеріал:

а) іменники: *день, ранок, схід, весна, зима, добро, друг, бруд, спека, мир, правда, радість, вдих, видих, користь;*

б) прикметники: *хворий, білий, високий, веселий, темний, гіркий, добрий, здоровий, новий, молодий, гострий, товстий, широкий, сухий, сміливий, твердий, чистий, яскравий, красивий, хороший;*

в) дієслова: *увійти, говорити, узяти, знайти, забувати,*

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

насміяти, лягати, одягатися, миритися, опускати, допомагати, сміятися, залетіти, закривати, включати, входити, хвалити, заснути, вирішити;

г) прислівники: *близько, рідко, повільно, рано, темно, низько, легко, важко, радісно, багато, погано, сухо, широко, яскраво, високо, чисто, мокро, ясно, швидко.*

2. Гра «Скажи, який?»

Логопед пропонує дітям порівняти предмети:

- за смаком: *гірчицю і мед;*
- за кольором: *сніг і сажу;*
- за висотою: *дерево і квітку;*
- за шириною: *дорогу і стежину;*
- за віком: *хлопця і дідуся.*

3. Гра з м'ячем «Скажи навпаки».

Логопед називає слово і кидає м'яч одному з дітей. Дитина, яка зловила м'яча, повинна придумати слово, протилежне за значенням, сказати це слово і кинути м'яч назад логопеду.

Одягнути – (роздягнути), кинути – (зловити), покласти – (прибрати), купити – (продати), підняти – (опустити), заховати – (знайти), дати – (узяти), налити – (вилити).

4. Гра «Скажи навпаки».

Використовуються слова: *більше – менше, важче – легше, вище – нижче, швидше – повільніше тощо.*

- *Вантажівка і таксі. Що більше? Що менше?*
- *Жираф і кінь. Хто за кого вищий? Хто за кого нижчий?*
- *Слон і ведмідь. Хто важчий? Хто легший?*

5. Вибрати із трьох слів слова-антоніми. Пропонуються слова – іменники, дієслова, прикметники.

- *Друг, сум, ворог.*
- *Ніч, доба, день.*
- *Радість, радісний, сум.*
- *Піднімати, опускати, брати.*
- *Говорити, йти, мовчати.*
- *Високий, великий, низький.*
- *Довгий, великий, короткий.*
- *Великий, низький, маленький.*
- *Білий, довгий, чорний.*
- *Короткий, маленький, довгий.*
- *Важкий, довгий, легкий.*

6. Вибрати з 3-4 слів одне, протилежне за змістом.

– *Холодильник – (морозиво, електроплита, лампа, сніговик).*

- *Олівець – (зошит, ручка, гумка, альбом).*
- *Клей – (ножиці, пензлик, папір, олівець).*
- *Душ – (мило, рушник, мочалка, відро з водою).*
- *Цукор – (чай, кавун, лимон, чайник).*
- *Мікрофон – (праска, навушники, гітара, магнітофон).*
- *Молоток – (сокира, кліщі, рубанок, цвях).*
- *Обігрівач – (сумка, пілосос, вентилятор, праска).*

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

– *Сірники – (свічка, сковорода, вогнегасник, плита).*

7. Закінчити речення і назвати слова, протилежні за змістом.

- *Слон великий, а комар...*
- *Камінь важкий, а пушинка...*
- *Попелюшка добра, а мачуха...*
- *Взимку погода холодна, а влітку...*
- *Цукор солодкий, а гірчиця...*
- *Дерево високе, а кущ...*
- *Дідусь старий, а внук...*

Важливою умовою успішного збагачення словникового запасу школярів є робота з синонімами. Запас синонімів у словнику носія тієї чи іншої мови, уміння ними користуватися для точного вираження різноманітних відтінків думок і почуттів є одним із показників мовленнєвої культури людини. Систематична робота не тільки збагачує пам'ять учнів синонімічними рядами, але й допомагає формуванню дуже важливої для мовленнєвої практики швидкої активізації потрібного слова. У процесі роботи над синонімами учитель має сформуувати у дітей уміння:

- знаходити в текстах близькі за значенням слова, з'ясовувати їх значення та виявляти відтінки;
- самостійно добирати до заданих слів близькі за значенням слова та вводити їх у словосполучення, речення;
- використовувати синоніми в усних і писемних висловлюваннях, у процесі самостійного творення текстів.

Щоб збагатити словник учнів синонімами пропонуємо такі ігри:

1. Вибрати із трьох слів два слова, які «приятелюють»:

а) серед іменників: *будинок, солдат, боєць; будинок, вулиця, будівля;*

б) серед прикметників: *сумний, засмучений, глибокий; хоробрий, дзвінкий, сміливий; великий, красивий, гарний;*

в) серед дієслів: *узяти, схопити, йти; думати, їхати, міркувати; радіти, веселитися, вбиратися.*

2. Придумати синоніми до слів:

а) до іменників: *печаль – (смуток), солдат – (боєць), приятель – (друг);*

б) до дієслів: *лється – (тече);*

в) до прикметників: *крихітний – (маленький), сміливий – (хоробрий).*

3. Придумати речення з кожним із слів, які «приятелюють»:

їжа – корм – харчі; вантаж – ноша, багаж; людина – незнайомиць – гість; великий – величезний – велетенський; швидкий – скорий – стрімкий; ніяковий – незграбний – нескладний.

4. Гра «Додай слівце».

Мета: виявити вміння добирати контекстуально зумовлені синоніми.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

– Зайчатка в полі стрибають і біжать, а журавлі у небі кружляють і... (летять).

– Сперечались зранку звірі, в кого мудрості надміру. Лише та змія мовчала. Усі ж інші не мовчали: гомоніли та... (кричали).

– Ганнуса з Михайликом бігали в саду. Вони гралися у «квача» і доганяли одне одного. Діти раділи,... (сміялися, потішалися).

– Одного разу мене запросив дядько Захар. У його собаки народилися цуценята. Вони були маленькі,... (крихітні, слабкі, уразливі).

Для розвитку розуміння багатозначних слів доцільно використовувати на заняттях такі ігри та вправи:

1. Вибрати серед інших малюнки (або предмети), назви яких звучать однаково. Пояснити значення схожих слів. Наприклад: *коса* (у дівчинки), *коса* (знаряддя праці), *коса* (у морі).

2. Пояснити значення слів у словосполученнях: *прозорий ключ, залізний ключ; гостра коса, довга коса; смачна вівсянка, спляча вівсянка; пухнасті лисички, смачні лисички; хвора ніжка, дерев'яна ніжка; пухка ручка, дверна ручка.*

3. Відгадай загадку.

Мета: виявити розуміння дитиною образного змісту загадок, у яких є багатозначні слова, з'ясувати рівень розуміння багатозначних слів у фольклорних творах за допомогою системи запитань.

Стукотить, грюкотить, по залізній дорозі біжить. (*Поїзд*).

Всім перехожим я моргаю,
Щоб пильно глянули на мене.

Очей же я аж троє маю:

Червоне, жовте і зелене. (*Світлофор*).

З'явилися в траві сестрички –

Жовті очки, білі повічки. (*Ромашки*).

Сидить Марушка в семи козушках,

Хто її роздягає, той сльози проливає. (*Цибуля*).

4. Гра «Він як хто?»

Мета: вчити вживати фразеологізми.

Голодний як вовк. Хитрий як лисиця.

Боязкий як заєць. Повільний як черепаха.

Неохайний як порося. Лагідний як кошеня.

Дієслівна лексика строго не пов'язана з якоюсь певною лексичною темою, тому роботу із засвоєння розуміння дій, виражених префіксальними дієсловами, можна проводити в бесіді на засвоєння будь-якої теми.

Учнів навчають сприймати префіксальні дієслова, добирати дію до предмета та навпаки, правильно узгоджуючи слова в роді та числі.

Для формування валентності дієслова використовуються наступні завдання.

1. Підібрати якомога більше назв предметів (іменників) до

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

назви дії (дієслова).

– Біжить хто? (*людина, звір*); що? (*річка, струмок, молоко, час*).

– Йде хто? (*дівчинка, кішка*); що? (*час, дощ, сніг, град*).

– Росте хто? (*дитина, цуценя*); що? (*дерево, квітка*).

Дається завдання підібрати малюнки, назви яких можуть уживатися з даним дієсловом.

2. Гра «Хто як пересувається?»

Логопед показує малюнки, на яких зображені тварини. Діти визначають їх і називають, як вони пересуваються:

– *кінь – скаче*

– *риба – плаває*

– *змія – повзає*

– *жаба – стрибає*

– *птах – літає*

3. Гра «Хто як їсть?» (за малюнками). Логопед показує малюнки, на яких зображені тварини. Діти визначають їх і називають, що вони полюбляють їсти.

– *Кішка – хлебче молоко.*

– *Собака – гризе кістку.*

– *Корова – жує сіно.*

– *Курка – клює зерно.*

4. Гра «Хто як голос подає?» (за малюнками). Логопед показує малюнки, на яких зображені тварини та птахи. Діти визначають їх і називають, хто як голос подає.

– *голуб воркує*

– *свиня хрюкає*

– *корова мукає*

– *собака гавкає*

– *півень кукурікає*

– *курка кудкудакає*

– *качка крякає*

– *кішка нявчить*

– *вівця бекає*

5. Гра «Хто або що може це робити?»

Мета: вчити дітей добирати іменники до дієслів, правильно узгоджуючи їх у роді та числі.

– *бігати –...*

– *літати –...*

– *стрибати –...*

– *стояти –...*

– *плавати –...*

– *йти –...*

– *скакати –...*

– *повзати –...*

– *лежати –...*

6. Назвати слово-дію. Дітям ставляться питання:

– Що робить людина, якщо вона їсть вранці? (*Снідає*)

– Що робить людина, якщо вона їсть вдень? (*Обідає*)

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

– Якщо вона їсть увечері? (*Вечеряє*)

7. Гра «Хто що вміє робити?»

Дітям пропонуються малюнки із зображенням людей різних професій. Діти називають, хто що робить:

- *учитель навчає*
- *лікар лікує*
- *прибиральниця прибирає*
- *шофер водить машину*
- *художник малює*
- *крavecь шиє*

8. Додати одне загальне слово до двох слів (з використанням питань).

Мета: вчити добирати дієслова до іменників.

- *Дерево, квіти* – що роблять?
- *Кішка, собака* – що роблять?
- *Тарілка, кухоль* – що роблять?
- *Дощ, сніг* – що роблять?
- *Фрукти, овочі* – що роблять?
- *М'яч, яблуко* – які?
- *Цукор, мед* – які?
- *Сніг, лід* – які?
- *Вода, молоко* – які?

9. Гра в лото «Хто що робить?»

На картках лото зображені люди і тварини, які виконують різні дії. Логопед називає дію. Діти знаходять відповідний малюнок і називають речення. Якщо речення відтворене правильно, малюнок закривається фішкою. Наприклад, логопед називає слово «скаче», діти знаходять зображення даної дії (*заець скаче, кінь скаче, жаба скаче*) і закривають малюнки після відтворення речень. Пропонуються картки на дієслова: *йде, стоїть, лежить, сидить, біжить, плаває, летить, спить, гладить, скаче, повзе, гойдається та ін.*

10. Гра «Відгадай, що це за тварина?»

Логопед називає дії, які властиві даній тварині. Діти повинні відгадати, про яку тварину йде мова.

- *Вартує, гризе, гавкає (хто це?)*
- *Нявчить, хлебче, дряпається –...*
- *Хрюкає, риє землю, чавкає –...*
- *Ірже, бігає, скаче –...*
- *Бекає, буцається –...*
- *Мукає, жує, ходить –...*
- *Літає, дзижчить, жалить –.*

11. Відгадати загадку.

Мета: вчити дітей по зовнішнім ознакам відгадати назву тварини.

Вона руденька, ще й хитренька,

Не велика й не маленька.

Вона – вовчику сестричка,

А зовуть її... (*Лисичка*).

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

Після відгадування пропонується описати, яка лисиця.

Використання дидактичних ігор дозволяє поживати й урізноманітнити логопедичні заняття, зробити їх емоційним, цікавими, тобто привабливими для дітей, що значно підвищує ефективність корекційної роботи.

Отже, своєчасне виявлення порушень з боку лексичної сторони мовлення та організація систематичної корекційної роботи з використанням на логопедичних заняттях різноманітних дидактичних ігор сприяє формуванню лексичної компетентності та соціалізації учнів-логопатів у навчально-освітньому просторі.

Література:

1. Державний стандарт початкової загальної освіти. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/
2. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/607-2013-%D0%BF>
3. Ефименкова Л.Н., Мисаренко Г.Г. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопеда на школьном логопункте. – М.: Просвещение, 1991. – 237с.
4. Пугакова В.Ф. Дидактичні ігри і завдання з формування лексики // Логопед. – 2011. – №11. – С.20-28.
5. Пугакова В.Ф. Порушення лексичної і граматичної сторони мовлення в дітей із ЗНМ // Логопед. – 2011. – №5. – С.17-24.
6. Филочева Т.Б., Чиркина Г.В. Устранение общего недоразвития речи у детей дошкольного возраста. – М.: Айрис-пресс, 2004. – 224 с.

Войцеховська Л. П.*

МЕДІАОСВІТА НА УРОКАХ СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті визначена сутність та умови застосування медіаосвіти на уроках світової літератури.

Нині перед учителем світової літератури поставлені нові завдання: переходити від авторитарної педагогіки до впровадження сучасних педагогічних технологій, зростати духовно. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес школи, забезпечити новий, якісний рівень освіти.

На сучасному етапі вивчення світової літератури слід активніше використовувати інноваційні педагогічні технології, комп'ютеризоване навчання, медіа, інтерактивні види і форми роботи. Сучасні інформаційні технології обумовлюють:

- доступ до світових систем знань і культури;
- вільне формування свого світогляду, розвиток гуманітарної спрямованості навчання.

Оскільки інформацію та знання люди сьогодні здобувають через медіа, з'ясуємо, що це таке.

Медіа – «засоби створення, запису, копіювання, тиражу-

* © **Войцеховська Л. П.**